

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====

[૨૦૧૫] ૯ એસ.સી.આર. ૪૫૬

એચ.એસ. સિદ્ધુ

વિરુદ્ધ

દેવેન્દ્ર બાપના અને અન્ય

(સિવિલ અપીલ નંબર ૬૫૦૫-૬૫૦૬/૨૦૦૯)

૯ સપ્ટેમ્બર, ૨૦૧૫

[દીપક મિશ્રા અને પ્રફુલ્લ સી. પંત, ન્યાયમૂર્તિઓ]

સેવા કાયદો - પરિષ્ઠતા - નક્કી કરવી - બે સીધા ભરતી થયેલા મદદનીશ નિયામકો, નાયબ નિયામકના પદ પર બઢતી પામ્યા - સંવર્ગમાં, ૧લા સામાવાળાને અપીલકર્તા કરતાં પરિષ્ઠ ગણવામાં આવ્યા - ત્યારબાદ, સંયુક્ત નિયામકના પદ માટે, વિભાગીય બઢતી સમિતિ (ડીપીસી) એ અપીલકર્તાને ૧લા સામાવાળા કરતાં પરિષ્ઠ સ્થાને મૂક્યા - બંનેને સંયુક્ત

નિયામક તરીકે કાર્યકારી સેવા આપવાની મંજૂરી આપવામાં આવી - ૧લા સામાવાળાએ સંયુક્ત નિયામકના સંવર્ગમાં વરિષ્ઠતાના નિર્ધારણને પડકાર્યો - પેન્ડન્સી દરમિયાન, અપીલકર્તાને નિયામક તરીકે કાર્યકારી સેવા આપવા માટે હંગામી ધોરણે બઢતી આપવામાં આવી - ૧લા સામાવાળાએ તેને પણ પડકાર્યો - સિંગલ જજે ઠેરવ્યું કે ૧લા સામાવાળાને અપીલકર્તા કરતાં વરિષ્ઠ ગણવા જોઈતા હતા - ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા માન્ય રાખવામાં આવ્યું - ઠેરવ્યું: ડીપીસીએ એસીઆરનું યોગ્ય મૂલ્યાંકન કરીને અને કારણો નોંધીને ગુણવત્તા પર વિચારણા કર્યા પછી મેરિટ યાદી તૈયાર કરી હતી અને જણાવ્યું હતું કે અપીલકર્તાને ૧લા સામાવાળા કરતાં વધુ ગુણ મળ્યા હતા - અપીલકર્તા કે ૧લા સામાવાળા બંનેમાંથી કોઈ કાયમી થયેલા ન હતા, તેથી કાયમી કર્મચારીઓ માટે વરિષ્ઠતા સંબંધિત નિયમો લાગુ પડતા નથી - નિયમ ૧૨(સી) ની શરતી જોગવાઈ કે જો કોઈ અધિકારીને એવી યાદીમાંથી કાર્યકારી સેવા માટે પસંદ કરવામાં આવ્યા હોય જેમાં તેમને બઢતીમાં અજમાયશ માટે યોગ્ય માનવામાં આવ્યા હોય અને સદર યાદી મેરિટના ક્રમમાં ગોઠવવામાં આવી હોય, તો તેમની પરસ્પર વરિષ્ઠતા ગુણવત્તાના ક્રમ અનુસાર નક્કી કરવામાં આવશે - આવી પરિસ્થિતિમાં, જ્યારે ડીપીસીએ પરસ્પર ગુણવત્તાના આધારે યાદી તૈયાર કરી હોય, ત્યારે વરિષ્ઠતા નક્કી કરવામાં કોઈ ખામી શોધી શકાતી નથી - ડીપીસી દ્વારા કરવામાં આવેલા આકલન સામે હાઈકોર્ટ અપીલ અદાલત તરીકે બેસી શકતી નથી - ભારતીય બંધારણ, ૧૯૫૦ - અનુચ્છેદ ૨૨૬ - મધ્યપ્રદેશ સર્વિસીસ (જનરલ કન્ડિશન્સ ઓફ સર્વિસ) રૂલ્સ, ૧૯૬૧.

અપીલો મંજૂર કરતાં, કોર્ટે

ઠેરવ્યું:

૧.૧ એસીઆર અને અન્ય સામગ્રીની ચકાસણી પર, ડીપીસીએ જોયું હતું કે અપીલકર્તાને ૧લા સામાવાળા કરતાં વધુ ગુણ મળ્યા હતા. ડીપીસીએ એસીઆરનું યોગ્ય મૂલ્યાંકન કરીને અને કારણો દર્શાવીને ગુણવત્તા પર વિચારણા કરીને મેરિટ ચાદી તૈયાર કરી હતી. અપીલકર્તા કે ૧લા સામાવાળા બંનેમાંથી કોઈ કાયમી થયેલા ન હતા અને તેથી, જ્યાં સુધી કાયમી કર્મચારીઓનો સંબંધ છે ત્યાં સુધી પરિષ્કૃતા સંબંધિત નિયમો લાગુ પડતા નથી. મધ્યપ્રદેશ સર્વિસીસ (જનરલ કન્ડિશન્સ ઓફ સર્વિસ) રૂલ્સ, ૧૯૬૧ નો નિયમ ૧૨(સી), જે સરકારી કર્મચારીની પરિષ્કૃતા સાથે સંબંધિત છે, તે લાગુ પડે છે. નિયમની શરતી જોગવાઈ તદ્દન સ્પષ્ટ કરે છે કે જો કોઈ અધિકારીને એવી ચાદીમાંથી કાર્યકારી સેવા માટે પસંદ કરવામાં આવ્યા હોય જેમાં તેમને બઢતીમાં અજમાયશ માટે યોગ્ય ગણવામાં આવ્યા હોય અને સદર ચાદી ગુણવત્તાના ક્રમમાં ગોઠવવામાં આવી હોય, તો તેમની પરસ્પર પરિષ્કૃતા ગુણવત્તાના ક્રમ અનુસાર નક્કી કરવામાં આવશે. આવી સ્થિતિમાં, જ્યારે ડીપીસીએ પરસ્પર ગુણવત્તાના આધારે ચાદી તૈયાર કરી હોય, ત્યારે પરિષ્કૃતા નક્કી કરવામાં કોઈ ક્ષતિ શોધી શકાય નહીં. વધુમાં, બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ સત્તાનો ઉપયોગ કરતી વખતે, હાઈકોર્ટ ડીપીસી દ્વારા કરવામાં આવેલા આકલન સામે અપીલ અદાલત તરીકે બેસી શકતી નથી. [પેરા ૧૦ અને ૧૩] [૪૬૩-સી, ૪૬૫-સી-એફ]

૧.૨ ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા રિવ્યુ ડીપીસી ચોજવાનો નિર્દેશ આપ્યા બાદ પ્રથમ સામાવાળા નિયામકના પદ પર રહીને નિવૃત્ત થયા હતા. તેઓ નિયામકના પદ પરથી નિવૃત્ત થયા હોવાનું ગણાશે અને પેન્શનના લાભો મેળવશે. જ્યાં સુધી અપીલકર્તાનો સંબંધ છે, ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશના આધારે, તેઓ પ.ર.૨૦૧૦ સુધી નિયામકના પદ પર ચાલુ રહ્યા હતા અને ત્યારબાદ તેમને સંયુક્ત નિયામકના પદ પર પરત મુકવામાં આવ્યા હતા. તેમની વરિષ્ઠતાના કારણે તેઓ પહેલેથી જ નિયામક તરીકે પસંદગી પામ્યા હોવાથી, જેને હાઈકોર્ટ દ્વારા ભૂલભરેલી રીતે રદ કરવામાં આવી હતી, રાજ્ય સરકારને પગારની બાકી રકમ તેમજ નિયામકના પદના લાભો ચૂકવવા નિર્દેશ આપવામાં આવે છે. [પેરા ૧૪] [૪૬૬-બી-ડી] ભારત સંઘ વિરુદ્ધ એસ. પી. નૈચર ૨૦૧૪ (૬) એસસીઆર ૧૧૬ : (૨૦૧૪) ૧૪ એસસીસી ૩૧૦ – સંદર્ભ લીધો.

ચુકાદા સંદર્ભ સૂચિ:

૨૦૧૪ (૬) એસસીઆર ૧૧૬ નો સંદર્ભ પેરા ૧૩ માં લીધો

**સિવિલ અપીલ અધિકારક્ષેત્ર: સિવિલ અપીલ નંબર ૬૫૦૫-
૬૫૦૬/૨૦૦૯.**

જબલપુર ખાતેની વડી અદાલતના રિટ અપીલ નંબર ૪૧૧/૨૦૦૮ માં તારીખ ૨૪.૦૩.૨૦૦૯ ના ચુકાદા અને હુકમ સામે.

સાથે

સિવિલ અપીલ નંબર ૭૩૦૮/૨૦૦૮ અને સિવિલ અપીલ નંબર
૭૯૫૦/૨૦૧૫.

અપીલકર્તા તરફથી સુબ્રમણ્યમ પ્રસાદ, પ્રશાંત કુમાર, જોસેફ પુક્કટ્ટ,
સુનીલ સિંહ પરિહાર, (એપી એન્ડ જે ચેમ્બર્સ માટે), બી. એસ. બાંઠિયા, મિશ્રા
સૌરભ, એડવોકેટ્સ.

સામાવાળાઓ તરફથી અનિરુદ્ધ પી. માચી, એ. સેલ્વિન રાજા, મિશ્રા
સૌરભ, અંકિત કુમાર લાલ, અંશજા શુક્લા, ડૉ. હર્ષ પાઠક, નીરજ શેખર,
મોહિત ચૌબે, સિદ્ધાર્થ શુક્લા, મેરુસાગર સામંતરાય, એડવોકેટ્સ.

કોર્ટનો ચુકાદો ન્યાયમૂર્તિ દીપક મિશ્રા દ્વારા આપવામાં આવેલ.

૧. સ્પેશિયલ લીવ પિટિશન (સિવિલ) નંબર ૨૮૭૫૫/૨૦૦૮ માં
પરવાનગી આપવામાં આવી.

૨. હાલની અપીલો, એક વ્યથિત અધિકારી એચ. એસ. સિદ્ધુ દ્વારા અને
બીજી રાજ્ય દ્વારા દાખલ કરવામાં આવી છે, જે જબલપુર ખાતેની મધ્યપ્રદેશ વડી
અદાલતની ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા રિટ અપીલ નંબર ૩૭૦, ૩૭૧, ૪૧૧ અને
૪૪૨/૨૦૦૮ માં પસાર કરાયેલા તારીખ ૨૪.૦૩.૨૦૦૮ ના ચુકાદા અને
આદેશની કાનૂની નબળાઈને પડકારે છે, જેના દ્વારા તેણે રિટ પિટિશન નંબર
૨૩૭૯૮/૨૦૦૩ અને ડબલ્યુ.પી.એસ. નંબર ૧૧૧૯/૨૦૦૫ માં તારીખ

૦૪.૦૩.૨૦૦૮ ના આદેશ દ્વારા વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા વ્યક્ત કરાયેલા અભિપ્રાય સાથે સહમતિ દર્શાવી છે.

૩. એ જણાવવું યોગ્ય છે કે તમામ અપીલોમાં ફરિયાદ સામાન્ય છે. વિદ્વાન સિંગલ જજ તેમજ ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશના અવલોકન પરથી હકીકતો જટિલ જણાય છે પરંતુ વાસ્તવમાં તે એવી નથી. કુશળ કૃત્રિમતાથી જટિલતા ઊભી કરવામાં આવી છે. અમુક તારીખોનો સંદર્ભ, બાર સમક્ષ સ્વીકારાયેલી વાસ્તવિક સ્થિતિ અને સંબંધિત નિયમો વર્ણન માટે પૂરતા રહેશે. એ વિવાદમાં નથી કે અપીલકર્તા, એચ. એસ. સિદ્ધુ અને ૧લા સામાવાળા, દેવેન્દ્ર બાપના, શરૂઆતમાં જાહેર સેવા આયોગ દ્વારા સીધી ભરતી તરીકે મદદનીશ નિયામક તરીકે નિમાયા હતા અને તેમની સેવાની શરતો મધ્યપ્રદેશ સર્વિસીસ (જનરલ કન્ડિશન્સ ઓફ સર્વિસ) રૂલ્સ, ૧૯૬૧ (સંક્ષિપ્તમાં '૧૯૬૧ ના નિયમો') માંથી અમુક સમાવેશ સાથે મધ્યપ્રદેશ ફિશરીઝ (ગેઝેટેડ) સર્વિસ રિફ્રૂટમેન્ટ રૂલ્સ, ૧૯૮૭ (સંક્ષિપ્તમાં '૧૯૮૭ ના નિયમો') દ્વારા સંચાલિત થાય છે. એ હકીકત પર કોઈ વિવાદ નથી કે તેઓ નાયબ નિયામકના પદ પર બઢતી પામ્યા હતા અને તે સંવર્ગમાં દેવેન્દ્ર બાપનાને અપીલકર્તા એચ. એસ. સિદ્ધુ કરતાં વરિષ્ઠ ગણવામાં આવ્યા હતા.

૪. સંયુક્ત નિયામકનું પદ ભરવાનો પ્રશ્ન, જે નાયબ નિયામકના સંવર્ગમાંથી બઢતીનું પદ છે, તે વર્ષ ૧૯૯૬ માં ઉદ્ભવ્યો હતો. તે સમયે, સંયુક્ત નિયામકના પદ પર બઢતી માટે વિચારણાના ક્ષેત્રમાં આવેલા અધિકારીઓની

યાદી તૈયાર કરવામાં આવી હતી અને સદર યાદીમાં દેવેન્દ્ર બાપનાનું નામ ક્રમ નંબર ૩ પર અને એચ. એસ. સિદ્ધુનું નામ ક્રમ નંબર ૫ પર હતું. જ્યારે આ મામલો વિભાગીય બઢતી સમિતિ (ડીપીસી) સમક્ષ મુકવામાં આવ્યો, ત્યારે તેણે પરિષ્ઠતા અને ગ્રેડેશન યાદી, બઢતી માટે લાગુ નિયમનો સંદર્ભ લીધો, અને એસીઆરને ધ્યાનમાં લીધા અને તે મુજબ પસંદગી યાદીમાં એચ. એસ. સિદ્ધુને ક્રમ નંબર ૧ પર અને દેવેન્દ્ર બાપનાને ક્રમ નંબર ૩ પર મુક્યા. ડીપીસીએ ઉપરોક્ત રીતે પસંદગી યાદી તૈયાર કરવા માટે નીચે મુજબનું કારણ દર્શાવ્યું હતું:

“એમ.પી. ફિશરીઝ (ગેઝેટેડ) સર્વિસ રિફ્રૂટમેન્ટ રૂલ્સ, ૧૯૮૭ ના પેટા-નિયમ ૧૫(૩) મુજબ ડીપીસીને શ્રી હરપાલ સિંહ સિદ્ધુમાં અસાધારણ યોગ્યતા અને યોગ્યતા જણાઈ હતી અને તેમને પરિષ્ઠ અધિકારીઓ સામે ઉચ્ચ સ્થાન આપવામાં આવ્યું હતું.”

૫. અહીં એ નોંધવું યોગ્ય છે કે સંયુક્ત નિયામકના સંવર્ગમાં ચાર જગ્યાઓ ઉપલબ્ધ હોવાથી, એચ. એસ. સિદ્ધુ અને દેવેન્દ્ર બાપના બંનેને સંયુક્ત નિયામક તરીકે કાર્યકારી સેવા આપવાની મંજૂરી આપવામાં આવી હતી. જોકે, એચ. એસ. સિદ્ધુને દેવેન્દ્ર બાપના કરતાં પરિષ્ઠ ગણવામાં આવ્યા હોવાથી, તેમણે સંયુક્ત નિયામકના સંવર્ગમાં પરિષ્ઠતાના નિર્ધારણને પડકારતી ઓ.એ. નંબર ૯૨૭/૧૯૮૭ દાખલ કરી હતી. રાજ્ય વહીવટી ટ્રિબ્યુનલની નાબૂદી પછી, મામલો જબલપુર ખાતેની મધ્યપ્રદેશ વડી અદાલતમાં તબદીલ થયો હતો જે ડબલ્યુ.પી. નંબર ૨૩૭૯૮/૨૦૦૩ તરીકે નોંધાયો હતો. આ

તબક્કે, એ નોંધવું જરૂરી છે કે જ્યારે બંને સંયુક્ત નિયામક તરીકે કાર્ય કરી રહ્યા હતા, ત્યારે નિયામકની જગ્યા ખાલી પડી અને બંને પર વિચારણા કરવામાં આવી. ડીપીસીએ એચ. એસ. સિદ્ધુની ગુણવત્તા અને યોગ્યતાને ધ્યાનમાં રાખીને, તેમને નિયામકના પદ પર બઢતી આપવાની ભલામણ કરી. સદર ક્વાયત રિટ પિટિશન નંબર ૨૩૭૯૮/૨૦૦૩ ની પેન્ડન્સી દરમિયાન હાથ ધરવામાં આવી હતી જ્યાં વિવાદ વરિષ્ઠતા નક્કી કરવા સંબંધિત હતો.

૬. અપીલકર્તાને નિયામક તરીકે કાર્યકારી સેવા આપવા માટે હંગામી ધોરણે બઢતી આપવામાં આવ્યા પછી, અહીંના ૧લા સામાવાળા દ્વારા રિટ પિટિશન નંબર ૧૧૧૯/૨૦૦૫ માં તેને પણ પડકારવામાં આવી હતી. વિદ્વાન સિંગલ જજે બંને રિટ પિટિશનો પર સાથે વિચારણા કરી અને એવું ઠેરવ્યું કે રિટ પિટિશનરને અહીંના અપીલકર્તા કરતાં વરિષ્ઠ ગણવા જોઈતા હતા અને તે મુજબ નીચે પ્રમાણે નિર્દેશ આપ્યો:

“ઉપરોક્ત બાબતોને ધ્યાનમાં રાખીને, સામાવાળાઓને સંયુક્ત નિયામકના પદ પર સામાવાળા નંબર ૨/૪ થી ઉપર પિટિશનરની વરિષ્ઠતા પુનઃનક્કી કરવા અને ત્યારબાદ પિટિશનર, સામાવાળા નંબર ૨/૪ અને અન્ય વ્યક્તિઓ જેઓ મૂળ ડીપીસી ૬.૮.૦૪ ના રોજ મળી ત્યારે વિચારણાના ક્ષેત્રમાં હતા તેમના કેસ પર વિચારણા કરવા માટે ૬.૮.૨૦૦૪ ની રિવ્યુ ડીપીસી યોજવા માટે નિર્દેશ આપવામાં આવે છે. રિવ્યુ ડીપીસી પિટિશનર દ્વારા સામાવાળાઓને આ આદેશની પ્રમાણિત નકલ પૂરી પાડવામાં આવે તે તારીખથી બે મહિનાના સમયગાળામાં યોજાશે અને રિવ્યુ ડીપીસી તે જ માપદંડ લાગુ કરશે જે

નિયામકના પદ પર બઢતી માટે પિટિશનરના કેસ પર વિચારણા કરવા મૂળ ડીપીસી દ્વારા લાગુ કરવામાં આવ્યા હતા.”

૭. ઉપરોક્ત આદેશને વ્યથિત અધિકારી તેમજ રાજ્ય દ્વારા પડકારવામાં આવ્યો હતો. વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા જારી કરાયેલા નિર્દેશો પર સ્ટે આપતો આદેશ હતો. ડિવિઝન બેન્ચે વાદગ્રસ્ત ચુકાદા દ્વારા, જેમ અમને જણાય છે, અસ્થિર વલણ અપનાવ્યું છે અને નિયમોની સ્થિતિની યોગ્ય ચકાસણી કર્યા વિના તદ્દન અલગ મુદ્દા પર વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા વ્યક્ત કરાયેલા અભિપ્રાય સાથે સહમતિ દર્શાવી છે. વાસ્તવમાં, જો અમને તેમ કહેવાની પરવાનગી હોય, તો તેણે ભૂલભરેલી સમજ પર વરિષ્ઠતાની નોંધ લેવા ઉપરાંત ડીપીસીની કાર્યવાહી પર અપીલ અધિકારક્ષેત્રનો ઉપયોગ કર્યો છે.

૮. અમે એચ. એસ. સિદ્ધુ દ્વારા દાખલ કરાયેલી અપીલોમાં અપીલકર્તા તરફથી વિદ્વાન વરિષ્ઠ વકીલ શ્રી સુબ્રમણ્યમ પ્રસાદ અને વિદ્વાન વકીલ શ્રી પ્રશાંત કુમાર, રાજ્ય દ્વારા દાખલ કરાયેલી અપીલોમાં રાજ્ય તરફથી વિદ્વાન વકીલ શ્રી અંકિત લાલ અને ૧લા સામાવાળા, દેવેન્દ્ર બાપના વતી શ્રી અનિરુદ્ધ પી. માયીને સાંભળ્યા છે.

૯. વિવાદને સમજવા માટે, આપણે ૧૯૮૭ ના નિયમોના નિયમ ૧૫ નો લાભપૂર્વક સંદર્ભ લઈ શકીએ છીએ. તે નીચે મુજબ વંચાય છે: “૧૫. યોગ્ય અધિકારીઓની યાદી તૈયાર કરવી – (૧) સમિતિ એવી વ્યક્તિઓની યાદી તૈયાર કરશે જેઓ ઉપરના નિયમ ૧૪ માં નિર્ધારિત શરતો

સંતોષે છે અને જેમને સમિતિ સેવા માટે બઢતી/તબદીલી માટે યોગ્ય માને છે. પસંદગી યાદી તૈયાર કર્યાની તારીખથી એક વર્ષ દરમિયાન નિવૃત્તિ અને બઢતીના કારણે અપેક્ષિત ખાલી જગ્યાઓને આવરી લેવા માટે યાદી પૂરતી રહેશે. ઉપરોક્ત સમયગાળા દરમિયાન ઉદ્ભવતી અણધારી ખાલી જગ્યાઓને પહોંચી વળવા માટે સદર યાદીમાં સમાવિષ્ટ વ્યક્તિઓની સંખ્યાના ૨૫% ની અનામત યાદી પણ તૈયાર કરવામાં આવશે.

(૨) આવી યાદીમાં સમાવેશ માટેની પસંદગી વરિષ્ઠતાને યોગ્ય ધ્યાનમાં રાખીને તમામ બાબતોમાં ગુણવત્તા અને યોગ્યતા પર આધારિત રહેશે.

(૩) યાદીમાં સમાવિષ્ટ અધિકારીઓના નામ દરેક પસંદગી યાદી તૈયાર કરતી વખતે અનુસૂચિ ૪ ના સ્તંભ (૨) માં નિર્દિષ્ટ કર્યા મુજબ સેવા અથવા પદોમાં વરિષ્ઠતાના ક્રમમાં ગોઠવવામાં આવશે: પરંતુ શરત એ છે કે કોઈપણ જુનિયર અધિકારી જે સમિતિના મતે અસાધારણ યોગ્યતા અને યોગ્યતા ધરાવે છે તેને યાદીમાં તેના કરતાં વરિષ્ઠ અધિકારી કરતાં ઉચ્ચ સ્થાન સોંપી શકાશે.

સ્પષ્ટતા – એવી વ્યક્તિ, જેનું નામ પસંદગી યાદીમાં સમાવિષ્ટ છે પરંતુ જેને યાદીની માન્યતા દરમિયાન બઢતી આપવામાં આવી નથી, તે માત્ર તેની અગાઉની પસંદગીની હકીકતથી પછીની પસંદગીમાં વિચારણા પામેલા લોકો પર વરિષ્ઠતાનો કોઈ દાવો કરી શકશે નહીં.

(૪) આ રીતે તૈયાર કરાયેલી યાદીની દર વર્ષે સમીક્ષા અને સુધારણા કરવામાં આવશે.

(૫) જો પસંદગી, સમીક્ષા અથવા સુધારણાની પ્રક્રિયામાં, સેવાના કોઈપણ સભ્યને બાકાત રાખવાની દરખાસ્ત કરવામાં આવે, તો સમિતિ સૂચિત બાકાત રાખવા માટેના પોતાના કારણો નોંધશે.”

૧૦. ઉપરોક્ત નિયમના અવલોકન પર, અમને સ્પષ્ટ જણાય છે કે નિયમ ૧૫ ના પેટા-નિયમ (૩) ની શરતી જોગવાઈ એ નિર્ધારિત કરે છે કે કોઈપણ જુનિયર અધિકારી જે ડીપીસીના મતે અસાધારણ યોગ્યતા અને યોગ્યતા ધરાવે છે તેને યાદીમાં તેનાથી વરિષ્ઠ અધિકારી કરતાં ઉચ્ચ સ્થાન સોંપી શકાય છે. એસીઆર અને અન્ય સામગ્રીની ચકાસણી પર, ડીપીસીએ જોયું હતું કે અપીલકર્તાને ૧લા સામાવાળા કરતાં વધુ ગુણ મળ્યા હતા. ડીપીસીએ એસીઆરનું યોગ્ય મૂલ્યાંકન કર્યા પછી અને કારણો નોંધીને ગુણવત્તા પર વિચારણા કર્યા પછી મેરિટ યાદી તૈયાર કરી હતી.

૧૧. વિદ્વાન સિંગલ જજ દ્વારા પસાર કરાયેલા ચુકાદા અને આદેશો, જે ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા સ્વીકારવામાં આવ્યા છે, તેની ઝીણવટભરી તપાસ કરતાં, અમને જણાય છે કે તેઓએ નિયમ ૧૫(૩) ના સ્વરૂપ અને વિષયવસ્તુની, ખાસ કરીને તેની શરતી જોગવાઈની કદર કરી નથી. જેમ જણાય છે, તેઓ વરિષ્ઠતા-વત્તા-લાયકાતના સિદ્ધાંત દ્વારા માર્ગદર્શિત થયા છે, પરંતુ નિયમ ૧૫(૩) ની શરતી જોગવાઈ અસાધારણ ગુણવત્તા અને યોગ્યતા પર ભાર મૂકીને સ્થિતિને અલગ રીતે જણાવે છે.

૧૨. ૧લા સામાવાળાના વિદ્વાન વકીલ શ્રી માયીએ રજૂઆત કરી હતી કે

બંને સંયુક્ત નિયામક તરીકે સેવા આપી રહ્યા હોવાથી, તેમને સદર સંવર્ગમાં જુનિયર તરીકે ક્રમાંકિત કરી શકાયા ન હોત. સદર રજૂઆતને સમર્થન આપવા માટે, તેમણે ૧૯૬૧ ના નિયમોના નિયમ ૧૨(બી) અને ૧૨(સી) તરફ અમારું ધ્યાન દોર્યું છે જે નીચે મુજબ વંચાય છે:

“(બી) બઢતી પામેલ સરકારી કર્મચારી.-

બઢતી પામેલ સરકારી કર્મચારી જે સેવામાં તેને બઢતી આપવામાં આવી છે તેમાં તેની કાયમી થવાની તારીખથી પોતાની વરિષ્ઠતા ગણશે અને તે સેવાના છેલ્લા કાયમી સભ્યની તરત જ પહેલાં પરંતુ તમામ પ્રોબેશનર્સથી ઉપર ગ્રેડેશન ચાટીમાં મૂકવામાં આવશે:

પરંતુ શરત એ છે કે જ્યાં બે અથવા વધુ બઢતી પામેલા સરકારી કર્મચારીઓ એક જ તારીખથી કાયમી થાય છે, ત્યાં નિમણૂક સત્તાધિકારી જે સેવામાં તેઓ કાયમી થયા છે તેમાં તેમની પરસ્પર વરિષ્ઠતા નક્કી કરશે, જેમાં બઢતી માટે તેમની યોગ્યતા નક્કી કરવા માટે તૈયાર કરવામાં આવેલી મેરિટ ચાટીમાં તેઓ જે ક્રમમાં સમાવિષ્ટ હતા તે ક્રમ અને જે નીચલી સેવામાંથી તેઓને બઢતી આપવામાં આવી છે તેમાં તેમની સાપેક્ષ વરિષ્ઠતાને યોગ્ય ધ્યાનમાં લેવામાં આવશે.

(સી) કાર્યકારી સરકારી કર્મચારી.- ઉચ્ચ સેવામાં અથવા પદોની ઉચ્ચ કેટેગરીમાં કાર્યકારી સેવા આપવા માટે બઢતી પામેલા સરકારી કર્મચારીઓની પરસ્પર વરિષ્ઠતા, તેમની કાર્યકારી સેવાના સમયગાળા દરમિયાન, તેમની મૂળ સેવા અથવા ગ્રેડમાં હતી તે જ રહેશે, ભલે તેઓએ ઉચ્ચ સેવા અથવા ગ્રેડમાં

કાર્યકારી સેવા શરૂ કરી હોય તે તારીખ ગમે તે હોય:
પરંતુ શરત એ છે કે—

(૧) જો તેઓને એવી યાદીમાંથી કાર્યકારી સેવા માટે પસંદ કરવામાં આવ્યા હોય જેમાં ઉચ્ચ સેવા અથવા ગ્રેડમાં બઢતીમાં અજમાયશ માટે યોગ્ય માનવામાં આવેલા સરકારી કર્મચારીઓના નામ ગુણવત્તાના ક્રમમાં ગોઠવવામાં આવ્યા હોય, તો તેમની પરસ્પર વરિષ્ઠતા આવી યાદીમાં ગુણવત્તાના ક્રમ અનુસાર નક્કી કરવામાં આવશે;

(૨) તબદીલી દ્વારા અન્ય સેવા અથવા પદ પર કાર્યકારી સેવા આપવા માટે નિમાયેલ કાયમી સરકારી કર્મચારીની વરિષ્ઠતા નિમણૂક સત્તાધિકારી દ્વારા તદ્દર્થ રીતે નક્કી કરવામાં આવશે.
પરંતુ શરત એ છે કે આવા સરકારી કર્મચારીને સોંપવાની દરખાસ્ત કરાયેલી વરિષ્ઠતા નિમણૂકના આદેશમાં નક્કી કરીને તેને જણાવવામાં આવશે;

(૩) જ્યાં કોઈ કાયમી સરકારી કર્મચારીને નીચલી સેવા, ગ્રેડ અથવા પદોની કેટેગરીમાં ઉતારી દેવામાં આવે છે, ત્યારે તે સદર ગ્રેડેશન યાદીમાં અન્ય તમામ લોકોથી ઉપર પાછલી સેવા, ગ્રેડ અથવા પદોની કેટેગરીની ગ્રેડેશન યાદીમાં સ્થાન મેળવશે, સિવાય કે આવી ઘટાડો કરવાનો આદેશ આપનાર સત્તાધિકારી કોઈ વિશેષ આદેશ દ્વારા આવા ઘટાડેલા સરકારી કર્મચારી માટે ગ્રેડેશન યાદીમાં અલગ સ્થાન દર્શાવે;

(૪) જ્યાં કાર્યકારી સરકારી કર્મચારીને તેની મૂળ સેવા અથવા પદ પર પરત મુકવામાં આવે છે, ત્યારે તે તેની મૂળ નિમણૂકને લગતી ગ્રેડેશન યાદીમાં

પોતાના તે સ્થાન પર પરત આવશે જે તે અન્ય સેવા અથવા પદ પર કાર્યકારી સેવા આપવા માટે નિમાયા પહેલાં ધરાવતો હતો.”

૧૩. એ સ્પષ્ટ કરવામાં આવે છે કે અપીલકર્તા કે ૧લા સામાવાળા બંનેમાંથી કોઈ કાયમી થયેલા ન હતા અને તેથી, જ્યાં સુધી કાયમી કર્મચારીઓનો સંબંધ છે ત્યાં સુધી પરિષ્ઠતા સંબંધિત નિયમો લાગુ પડતા નથી. જે નિયમ વાસ્તવમાં લાગુ પડે છે તે નિયમ ૧૨(સી) છે જે સરકારી કર્મચારીની પરિષ્ઠતા સાથે સંબંધિત છે. નિયમ ૧૨(સી) ની શરતી જોગવાઈ તદ્દન સ્પષ્ટ કરે છે કે જો કોઈ અધિકારીને એવી યાદીમાંથી કાર્યકારી સેવા માટે પસંદ કરવામાં આવ્યા હોય જેમાં તેમને બઢતીમાં અજમાયશ માટે યોગ્ય માનવામાં આવ્યા હોય અને સદર યાદી ગુણવત્તાના ક્રમમાં ગોઠવવામાં આવી હોય, તો તેમની પરસ્પર પરિષ્ઠતા ગુણવત્તાના ક્રમ અનુસાર નક્કી કરવામાં આવશે. આવી પરિસ્થિતિમાં, કોઈ શંકાનો અંશ હોઈ શકે નહીં કે જ્યારે ડીપીસીએ પરસ્પર ગુણવત્તાના આધારે યાદી તૈયાર કરી હોય, ત્યારે પરિષ્ઠતા નક્કી કરવામાં કોઈ ક્ષતિ શોધી શકાતી નથી. એ જણાવવા માટે કોઈ વિશેષ ભાર મૂકવાની જરૂર નથી કે બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ સત્તાનો ઉપયોગ કરતી વખતે, વડી અદાલત ડીપીસી દ્વારા કરવામાં આવેલા આકલન સામે અપીલ અદાલત તરીકે બેસી શકતી નથી. ભારત સંઘ વિરુદ્ધ એસ. પી. નૅચર^૧ માં જણાવવામાં આવ્યું છે કે જો ડીપીસી દ્વારા કરવામાં આવેલું આકલન વિકૃત હોય અથવા રેકૉર્ડ પર આધારિત ન હોય અથવા ડીપીસી દ્વારા યોગ્ય રેકૉર્ડ ધ્યાને લેવામાં આવ્યો ન હોય, તો બંધારણના અનુચ્છેદ ૨૨૬ હેઠળ વડી અદાલત ભલામણ માટે મામલો ડીપીસીને પરત

મોકલવા માટે સ્વતંત્ર છે, પરંતુ તે એક અથવા બીજા કર્મચારીના સર્વિસ રેકૉર્ડનું અવલોકન કરીને પોતાની જાતે ગુણવત્તાનું આકલન કરી શકતી નથી. આમ, વિશ્લેષણ કરતાં વાદગ્રસ્ત આદેશમાં વડી અદાલતે વ્યક્ત કરેલો અભિપ્રાય તદ્દન અસમર્થનીય છે.

¹ (૨૦૧૪) ૧૪ એસસીસી ૩૧૦

૧૪. વિવાદ ત્યાં અટકતો નથી. અમને જાણ કરવામાં આવી છે કે ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા રિવ્યુ ડીપીસી યોજવાનો નિર્દેશ આવ્યા બાદ પ્રથમ સામાવાળા નિયામકના પદ પર રહીને નિવૃત્ત થયા છે. તેઓ તારીખ ૩૧.૧૦.૨૦૧૦ ના રોજ નિવૃત્ત થઈ ચૂક્યા છે તે હકીકતને ધ્યાનમાં રાખીને, તેઓ નિયામકના પદ પરથી નિવૃત્ત થયા હોવાનું ગણાશે અને પેન્શનના લાભો મેળવશે. જ્યાં સુધી અપીલકર્તાનો સંબંધ છે, ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા પસાર કરાયેલા આદેશના આધારે, તેઓ ૫.૨.૨૦૧૦ સુધી નિયામકના પદ પર ચાલુ રહ્યા હતા અને ત્યારબાદ તેમને સંયુક્ત નિયામકના પદ પર પરત મુકવામાં આવ્યા હતા. તેમની વરિષ્ઠતાના કારણે તેઓ નિયામક તરીકે અગાઉથી જ પસંદગી પામ્યા હોવાથી, જેને વડી અદાલત દ્વારા ભૂલભરેલી રીતે રદ કરવામાં આવી હતી, અમે રાજ્ય સરકારને તારીખ ૦૫.૦૨.૨૦૧૦ થી ૩૧.૦૮.૨૦૧૦ સુધીના પગારની બાકી રકમ ચૂકવવા નિર્દેશ આપીએ છીએ. તે ઉપરાંત, તેઓ નિયામકના પદના લાભો પણ મેળવશે. જો અમે એ ન જણાવીએ તો અમારી ફરજમાં ચૂક કરીશું કે રાજ્યના વિદ્વાન વકીલ શ્રી માયી દ્વારા ગંભીર વિરોધ કરવામાં આવ્યો હતો પરંતુ અમારા દ્વારા નોંધાયેલા તારણોને ધ્યાનમાં રાખીને

સદર પ્રતિકાર સંપૂર્ણપણે અસંગત છે.

૧૫. પરિણામે, અપીલો મંજૂર કરવામાં આવે છે અને વિદ્વાન સિંગલ જજ તેમજ વડી અદાલતની ડિવિઝન બેન્ચ દ્વારા પસાર કરાયેલા ચુકાદા અને આદેશો રદ કરવામાં આવે છે. ખર્ચ અંગે કોઈ આદેશ રહેશે નહીં.

અપીલો મંજૂર કરવામાં આવી.

This judgment has been translated using an AI-assisted translation tool.

=====

અસ્વીકરણ: સ્થાનિક ભાષામાં અનુવાદિત આ ચુકાદા/હુકમનો હેતુ પક્ષકારોને તેમની ભાષામાં જાણકારી ઉપલબ્ધ કરાવવા માત્રનો છે અને તેનો અન્યથા ઉપયોગ થઈ શકશે નહિ. અન્ય તમામ વ્યવહારિક તેમજ સરકારી ઉદ્દેશો માટે મૂળ અંગ્રેજી ચુકાદો/હુકમ જ પ્રમાણિત અને માન્ય રહેશે.

DISCLAIMER: The translated judgment in vernacular language is meant for the restricted use of the litigant to understand it in his/ her language and may not be used for any other purpose. For all practical and official purposes, the English version of the judgment shall be authentic and shall hold the field for the purpose of execution and implementation.

=====